

Sockenkyrkonätverket

Medlemsbrev nr. 6, oktober 2021

Sockenkyrkonätverkets årsmöte

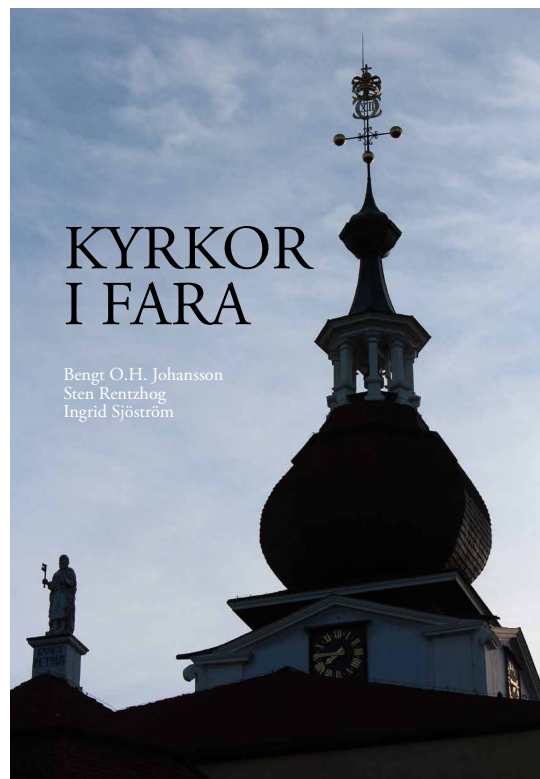
Föreningen Sockenkyrkonätverket höll sitt årsmöte den 29 april, som även i år fick ske digitalt på grund av Coronastriktioner.

Innan årsmötesförhandlingarna höll biskop Sören Dalevi ett föredrag utifrån sin bok "Barnens Bästa Bibel", vilken utkom i slutet på förra året och väckte stor medial uppmärksamhet. De detaljrika och underfundiga illustrationerna är gjorda av barnboksförfattaren Marcus-Gunnar Pettersson, vilka rymmer både humor och dramatik.

Bibelns berättelser har i mer än tusen år genomsyrat det svenska samhället och stora delar av vår värld. Sören Dalevi berättar att en väsentlig utgångspunkt för arbetet har varit att bibeln förmedlar ett viktigt kulturarv. Sören Dalevi menar att barn har rätt till Bibelns berättelser, då de är en del av vårt kollektiva minne och för att nå fram måste tilltal och språk följa samtidens uttryck. Skolan har en viktig roll i att förmedla detta kulturarv och därför har Karlstads stift erbjudit samtliga skolor med årskurs två att få en klassuppsättning. Hundratals barnbiblar har kommit under årens lopp men att den allra första skrevs av Martin Luther 1528 var nog en ny kunskap för de flesta som lyssnade på Sören Dalevis intressanta och inspirerande föredrag.

Därefter följde årsmötet som leddes av Anna-Karin Andersson. På mötet valdes en styrelse som består av:

Sten Rentzhog, ordförande
Eva Kempff, vice ordförande
Barbro Mellander, sekreterare
Carl-Johan Ivarsson, kassör
Peter Olausson
Karin Skoglund
Gunhild Eriksdotter
Ingrid Sjöström, adjungerad
Charlotta Hanner Nordstrand, adjungerad
Karin Lindvall, adjungerad

Kyrkor i fara - ny bok från Sockenkyrkonätverket

Sockenkyrkorna är vårt största sammanhållna kulturarv. Genom dem kan vi överallt i landet uppleva människor och samhälle, världsbild och levnadsvillkor - under nära tusen år. De har alltid tagits för givna. Men så är det inte längre. Sockenkyrkornas bevarande måste därför diskuteras nu, innan hotet om rivningar och försäljningar rycker närmare.

Denna bok handlar om sockenkyrkornas mångfacetterade värden – och om vikten av att vårda och använda dem. Det här är en bok med kunskap och en bok som skrivits för att väcka debatt i en viktig framtidsfråga.

Om författarna:

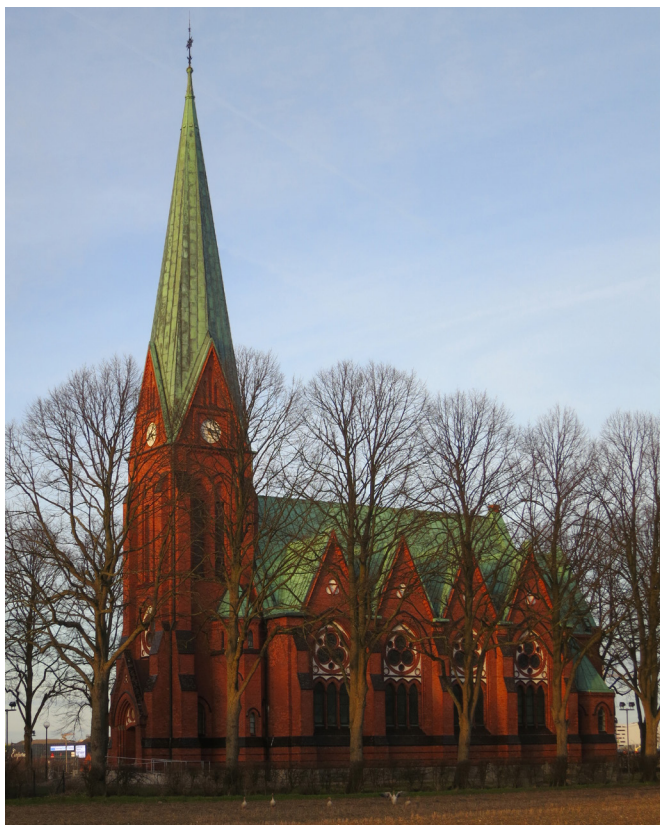
Bengt O H Johansson, professor, arkitekturhistoriker, f d länsantikvarie och chef för Riksantikvarieämbetets kulturmiljöavdelning. Avled 2021.

Sten Rentzhog, docent, byggnads- och kulturhistoriker, f d landsantikvarie

Ingrid Sjöström, docent, konst- och kyrkohistoriker, f d chef för Sveriges Kyrkor.

Föreningen Sockenkyrkonätverket
ISBN 978-91-527-0228-4

Bunkeflo kyrka i Skåne. Foto: Wikimedia commons.

Bunkeflo kyrka i fara

Bunkeflo kyrka är byggd 1898 i nygotisk stil och uppförd i tegel från Minnesbergs tegelbruk. Teglet och fogarna är i så dåligt skick att kyrkan varit stängd för allmänheten sedan 2017. Teglet på utsidan vittrade, taket läckte in och takmålningar hade börjat rasa ned. Pastoratet ville då riva men länsstyrelsen säger nej med motiveringen att kyrkan är kulturskyddad och ska underhållas.

Länsstyrelsen har därefter låtit en expert på kyrkorestaureringar göra en undersökning för att veta vad som måste göras. Den är nu klar och rapporten ger dystra besked. Kyrkan är i mycket dåligt skick och måste akut spärras eftersom tornet riskerar att rasa samman. Parallellt med Maglarps kyrka är stor vilken efter många år med eftersatt underhåll fick rivningstillstånd.

Barbro Mellander

Tösse gamla kyrka räddad

År 2019 beslöt kyrkorådet i Åmåls församling att avyttra medeltida Tösse gamla kyrka och 2020 lades ut den till försäljning till på Hemnet. Vi var många som reagerade med förskräckelse och upprördhet. Vad skulle hända, skulle kyrkan omvandlas till privatbostad, magasin eller vad? Då kom Katolska kyrkan in som en räddare i nöden med ambitionen att renovera kyrkan, dra in värme och instal-

Tösse gamla kyrka, en av Dalslands medeltida tegelkyrkor. Foto: Robin Gullbrandsson.

lera toalett. Men då länsstyrelsen inte kunde ge besked i förväg om de tänkta förändringarna kunde godkännas drog sig Katolska kyrkan ur affären och hotet mot den medeltida kyrkan var tillbaka på ruta ett.

Nu har det kommit goda nyheter att Tösse gamla kyrka har köpts av en privatperson som avser att bevara kyrkan som den är. Till kyrkans tidning säger köparen om varför: ”Jag gjorde det för alla människor, som någon gång varit i kyrkan, för att dela glädje eller sorg, och för att bevara vårt kulturarv. Jag älskar också historia och medeltidens hantverk”.

Barbro Mellander

Jäders kyrka, den södra fasaden under restaurering sommaren 2021. Foto Gunhild Eriksdotter.

Jäders kyrka - ett storslaget restaureringsprojekt

I Jäders kyrka, belägen ca 10 km öster om Eskilstuna i Södermanland pågår just nu en omfattande restaurering av de sandstensdekorerade praktgavlarna från 1600-talet. Renoveringsprojektet är ett av de mer kostsamma arbetena som fått kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) och kyrkounderbållsbidrag (KUB) för år 2021 med sina 8 miljoner. För 2022 uppgår bidraget till 7,8 miljoner kronor.

Jäders kyrka sedd från sydost med de ståtliga ornamenterade gavlarna. Foto Klockare C G Österberg 1863.

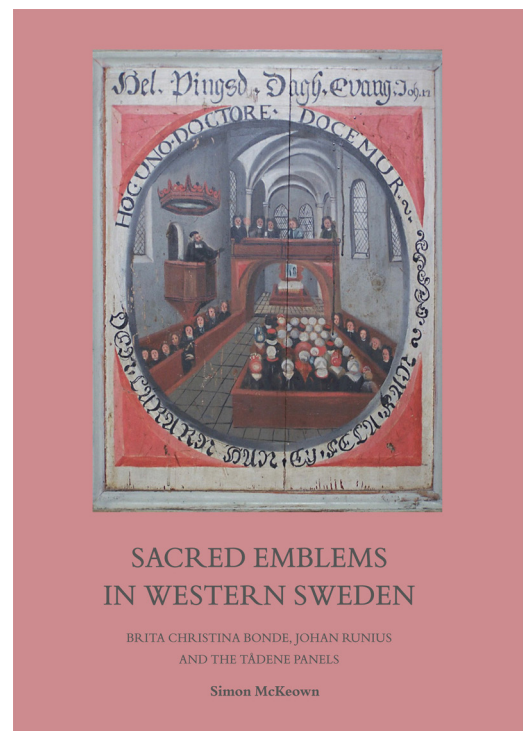
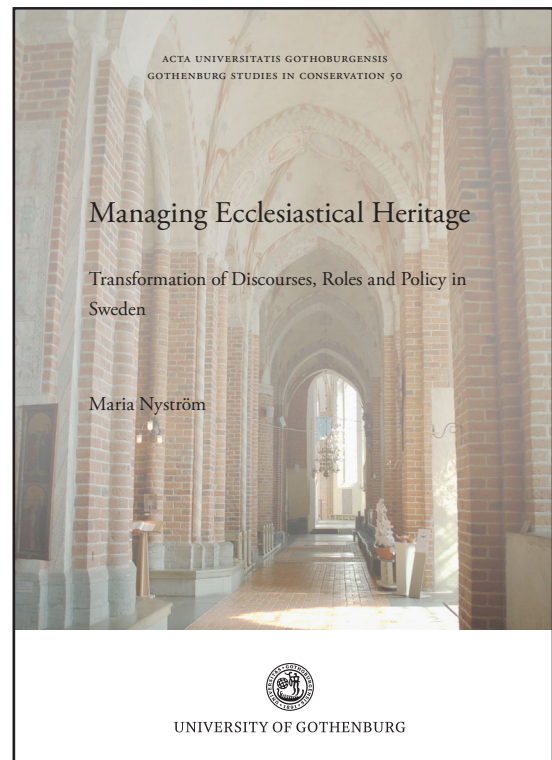
Jäders kyrka är en mäktig tegelkyrka vars äldsta delar kan dateras till 1100-talet men utbyggnader som gjordes senare under medeltiden och 1600-talet karaktäriserar kyrkobyggnaden idag.

Sandstensdekoren, som är föremål för restaureringen, sattes upp av Gustav II Adolfs rikskansler Axel Oxenstierna (1583-1654) som också ligger begravd i en krypta under koret. Det sägs att sandstenen ursprungligen var ämnad för Fiholm, ett närbeläget slott en gång ägt av Oxenstierna, men man valde slutligen att låta stenen pryda kyrkans gavlar i holländsk renässansstil. Den bevarade 1600-talsstenen är av hög kvalitet och därmed klassad som ett omistligt kulturarv. De mesta av stenen rengörs eller lagas, endast en mindre del behöver bytas ut.

Gunhild Eriksdotter

Ny avhandling om det kyrkliga kulturarvet!

Den 26 april i år disputerade Maria Nyström i kulturvård, Göteborgs universitet med avhandlingen *Managing Ecclesiastical Heritage – Transformation of Discourses, Roles and Policy in Sweden*. Avhandlingen tar avstamp i några av de utmaningar som det kyrkliga kulturarvet står inför idag, inte minst den sekularisering och förändrade religiösa mönster som genomsyrar hela samhället. Både kulturarvssektorn och de kyrkliga samfundet har reagerat på denna utveckling vilket har lett till nya angreppssätt och idéer för hur kyrkor kan användas och utvecklas. I två fallstudier kopplade till det kyrkliga kulturarvet analyserar Nyström hur dessa två aktörer samspelar med varandra och med olika kulturarvsskildringar. Analysen pekar på flera möjligheter att förnya förvaltningen och användningen av kyrkobyggnader.

Bok om emblemmålningar i Västsverige

I en nyutgiven bok från Skara stiftshistoriska sällskap presenterar den irländske konsthistorikern Simon McKeown en unik svit emblemmålningar från ca 1700 som bevarats i Tådene kyrka, Västergötland. Målningarna är utförda av Edvard Orm och verserna av Johan Runius. Varje målning svarar mot en kyrklig söndag och pryddes en gång den gamla kyrkans bänkdörrar. Länges har målningarna suttit ganska bortglömda i den nya kyrkan, men har med denna bok lyfts fram i ljuset.

Webbkonferens 23 oktober 2021:

Kyrkomiljöerna och lokalsamhället

Kunskapens roll för det kyrkliga kulturarvets framtid

Tid: Lördag 23 oktober kl. 9.30-13.00.

Det kyrkliga kulturarvet är viktigt för många av dagens människor. Varje år skjuter staten till närmare en halv miljard kronor för kyrkoantikvariska åtgärder för att bevara och restaurera värdefulla kyrkobyggnader och kyrkliga inventarier. Ändå finns här många utmaningar i form av hot mot det kyrkliga kulturarvet och en utbredd kunskapsbrist hos allmänheten.

Under konferensen 23 oktober vill vi belysa det svenska kyrkliga kulturarvet på lokal nivå. Vad innebär det kyrkliga kulturarvet? Vilken kunskap finns och hur bedrivs arbetet idag? Och inte minst, vilka möjligheter finns för tidsresor i den lokala bygdens långa historia?

De nyutgivna böckerna Kyrkopedagogik och Kyrkor i fara presenteras. Det kommer också bli musikaliska inslag under dagen!

Arrangörer

Konferensen ordnas i samarbete mellan Karlstads stift, Karlstads universitet, Sveriges Hembygdsförbund och Föreningen Sockenkyrkonätverket.

Webbkonferens öppen för alla

Konferensen sker via webben, är kostnadsfri och öppen för alla som är intresserade. Konferensen kommer att filmas och tillgängliggöras i efterhand. För mötet använder vi verktyget Zoom. Tekniken kräver endast internet och en webbläsare. Efter anmälan skickas en länk med e-post. Du kan logga in 15 minuter innan seminariet startar, dvs 23 oktober kl. 9.15.

Frågor?

Kontakta Jan Nordwall för mer information jan.nordwall@hembygdsforbundet.se.

Anmälan

Anmäl dig på sidan www.hembygd.se/shf/kyrkomiljoerna-och-lokalsamhallet

Välkommen!

Program hittar du på nästa sida.

Program

Tid: kl. 9.30-13.00 (med pauser)

Välkomsthälsningar från arrangörerna

De svenska sockenkyrkornas framväxt och utveckling: en kort historisk exposé

Hanna Enefalk, universitetslektor i historia, Karlstads universitet

Kyrkor i fara – en bokpresentation

Sten Rentzhog f landsantikvarie och Ingrid Sjöström, f chef för Sveriges Kyrkor

Församlingslivet och det kyrkliga kulturarvet

Barbro Mellander, f museichef

Kyrkopedagogik: vad är det och vilka möjligheter ger det?

Sören Dalevi, biskop i Karlstads stift, och stiftspedagog Ann-Marie Nordström, Karlstads stift

Barn och unga i kyrkan: kyrkopedagogik i praktiken

Maria Bergendahl, informatör, Åkerbo församling

Kyrkogårdens berättelser

Peter Olausson, universitetslektor i historia, Karlstads universitet

Vad vill vi göra för det kyrkliga kulturarvet i framtiden?

Paneldiskussion

Medverkar gör även Jan Nordwall, generalsekreterare i Sveriges Hembygdsförbund (moderator), stiftsantikvarie Erika Hedenskog, Karlstads stift, samt spelman Karin Skoglund, Föreningen Sockenkyrkonätverket.

SOCKENKYRKONÄTVERKET

Vill du bidra till att bevara och väcka intresse för våra sockenkyrkor?

Bli medlem i föreningen Sockenkyrkonätverket!

Genom sockenkyrkorna kan vi i hela landet uppleva och få kunskap om det svenska samhället, tidigare generationer, deras världsbild och levnadsvillkor under tusen år. Kyrkan bär bygdens namn, har byggts och smyckats med gemensamma krafter och varit den gemensamma samlingsplatsen.

Men nuvarande utveckling gör att allt flera riskerar att stängas, säljas eller rivas. Det kan bara förhindras om vi förenar våra krafter.

Sockenkyrkonätverket är en ideell förening för alla som vill att sockenkyrkorna ska finnas kvar, oavsett yrke, kunskaper, kyrkotillhörighet och hemvist.

Föreningen Sockenkyrkonätverket arbetar med

*Kunskapsspridning för att väcka intresse och engagemang om sockenkyrkorna och deras betydelse
Opinionsbildning i form av artiklar, debattinlägg och uppvaktningar som kan påverka kyrkornas framtid
Samverkan genom att förena olika intressenter, både inom och utom Svenska kyrkan*

Är du intresserad?

Kontakta oss på Facebook eller via hemsidan: www.sockenkyrkonatverket.se
Du kan också anmäla Dig genom att maila: sockenkyrkonatverket@gmail.com

